

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEP SODIŠČA (sedmi senat)

z dne 17. novembra 2015*

„Predhodno odločanje — Člen 99 Poslovnika Sodišča — Direktiva 79/7/EGS — Člen 4(1) — Enako obravnavanje delavcev in delavk — Delavci, ki delajo s krajšim delovnim časom in so večinoma ženskega spola — Nacionalna ureditev, ki določa najvišji znesek nadomestila za brezposelnost — Ureditev, v kateri se za izračun tega zneska uporablja razmerje med delovnim časom zadevnih zaposlenih s krajšim delovnim časom in delovnim časom zaposlenih s polnim delovnim časom“

V zadevi C-137/15,

katero predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Autónoma del País Vasco (višje sodišče Baskovske avtonomne skupnosti, Španija) z odločbo z dne 24. februarja 2015, ki je prispela na Sodišče 20. marca 2015, v postopku

María Pilar Plaza Bravo

proti

Servicio Público de Empleo Estatal Dirección Provincial de Álava,

SODIŠČE (sedmi senat),

v sestavi C. Toader, predsednica senata, A. Prechal (poročevalka), sodnica, in E. Jarašiūnas, sodnik,

generalna pravobranilka: E. Sharpston,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za Kraljevino Španijo L. Banciella Rodríguez-Miñón in A. Gavela Llopis, agenta,

— za Evropsko komisijo S. Pardo Quintillán, A. Szmytkowska in D. Martin, agenti,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalne pravobranilke, da bo v zadevi odločeno z obrazloženim sklepom v skladu s členom 99 Poslovnika Sodišča,

sprejema naslednji

* Jezik postopka: španščina.

Sklep

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 4(1) Direktive Sveta z dne 19. decembra 1978 o postopnem izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zadevah socialne varnosti (79/7/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 215).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med M. P. Plazo Bravo in Servicio Público de Empleo Estatal Dirección Provincial de Álava (javni zavod za zaposlovanje, pokrajinski direktorat v Arabi, v nadaljevanju: SPE) v zvezi z zneskom nadomestila za brezposelnost, ki ga prejema M. P. Plaza Bravo.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V skladu s členom 2 Direktive 79/7 se ta uporablja med drugim za delavce, katerih dejavnost je prekinjena zaradi neprostoVOLjne brezposelnosti. Poleg tega se navedena direktiva na podlagi njenega člena 3 uporablja med drugim za zakonske sisteme, ki zagotavljajo varstvo pred brezposelnostjo.
- 4 Člen 4 iste direktive v odstavku 1 določa:

„Načelo enakega obravnavanja pomeni, da ni nobene diskriminacije na podlagi spola, bodisi posredne ali neposredne, še posebno ne glede zakonskega ali družinskega statusa in zlasti glede:

- namena sistemov in pogojev za dostop do njih,
- obveznosti glede prispevkov in izračunavanja prispevkov,
- izračunavanja dajatev, vključno z zvišanjem zaradi zakonskega partnerja in vzdrževancev, in pogojev, ki urejajo trajanje in obdržanje upravičenosti do dajatev.“

Špansko pravo

- 5 Člen 211 splošnega zakona o socialni varnosti (Ley General de la Seguridad Social), ki je bil potrjen s kraljevo zakonsko uredbo št. 1/94 z dne 20. junija 1994 (BOE št. 154 z dne 29. junija 1994, str. 20658, v nadaljevanju: LGSS), v različici, ki se uporablja za dejansko stanje iz postopka v glavni stvari, določa:

„1. Osnovni znesek nadomestila za brezposelnost je enak povprečni osnovi za plačilo prispevkov za primer brezposelnosti v zadnjih 180 dneh [zaposlitve].

[...]

2. Znesek nadomestila za brezposelnost se določi tako, da se za osnovni znesek nadomestila za brezposelnost uporabita ta odstotka: 70 % za prvih sto osemdeset dni in 50 % od stoenainosemdesetega dneva naprej.

3. Najvišji znesek nadomestila za brezposelnost znaša 175 % večnamenskega javnega kazalnika dohodkov [(indicador público de rentas de efectos múltiples, v nadaljevanju: IPREM)], razen kadar delavec vzdržuje enega ali več otrok; v tem zadnjem primeru znesek nadomestila za brezposelnost znaša 200 % oziroma 225 % [IPREM].

Najnižji znesek nadomestila za brezposelnost znaša 107 % oziroma 80 % [IPREM], odvisno od tega, ali delavec vzdržuje enega ali več otrok ali ne.

V primeru brezposelnosti zaradi izgube zaposlitve s krajšim ali polnim delovnim časom se najvišji in najnižji zneski nadomestila iz prejšnjih pododstavkov določijo glede na [IPREM], izračunan na podlagi povprečja delovnih ur, opravljenih v zadnjih 180 dneh iz odstavka 1 tega člena, in s ponderiranjem tega povprečja glede na število dni zaposlitve s krajšim ali polnim delovnim časom v navedenem obdobju.

[IPREM], ki se upošteva za namene tega odstavka, je [IPREM], ki velja ob nastanku pravice, povečan za šestino.

[...]“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 6 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da je pritožnica v postopku v glavni stvari od 30. marca 1977 delala kot natakarica v hotelu, ki je del hotelske verige. Sklenjeno je imela pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas s krajšim delovnim časom, v skladu s katero je njen delovni čas znašal 60 % delovnega časa zaposlenega s polnim delovnim časom. Vplačevala je prispevke v španski splošni sistem socialne varnosti.
- 7 Njena pogodba o zaposlitvi je bila 9. maja 2013 odpovedana v okviru postopka kolektivnega odpusta iz gospodarskih in organizacijskih razlogov ter razlogov, povezanih s proizvodnjo, ki je prizadel več obratov navedene hotelske verige in zadeval skupno 359 zaposlenih, od tega 317 žensk in 42 moških.
- 8 Pritožnica v postopku v glavni stvari je po odpovedi pogodbe o zaposlitvi vložila zahtevek za nadomestilo za brezposelnost iz naslova prispevkov, ki ji ga je SPE odobril 15. maja 2013, in sicer za 720 dni od 10. maja 2013. Začetni znesek tega nadomestila v višini 21,74 EUR na dan je bil odmerjen z izračunom, ki je obsegal dve fazi.
- 9 V prvi fazi je bilo izračunano dnevno nadomestilo za brezposelnost, tako da je bil dnevni osnovni znesek pomnožen s stopnjo 70 %, določeno v členu 211(2) LGSS. Ta osnovni znesek je bil dobljen tako, da je bila povprečna mesečna plača, ki jo je pritožnica v postopku v glavni stvari prejemale v zadnjih 180 dneh svoje zaposlitve, in sicer 1 554,52 EUR, deljena s 30. Dnevno nadomestilo je tako znašalo 36,27 EUR.
- 10 V drugi fazi je bil znesek tega dnevnega nadomestila omejen na najvišji znesek, določen v skladu s členom 211(3) LGSS. Najprej je bil najvišji mesečni znesek nadomestila za brezposelnost, ker pritožnica v postopku v glavni stvari ni imela vzdrževanih otrok, določen tako, da je bil mesečni IPREM za leto 2013 v višini 532,51 EUR, povečan za šestino, pomnožen s stopnjo 175 %. Dobljeni znesek je znašal 1 087,20 EUR. Nato je bil ta znesek deljen s 30, da bi se izračunal dnevni najvišji znesek nadomestila za brezposelnost. Nazadnje je bil za ta dnevni najvišji znesek v višini 36,24 EUR uporabljen koeficient 60 % v skladu s krajšim delovnim časom pritožnice v postopku v glavni stvari, ki je znašal 60 % delovnega časa zaposlitve s polnim delovnim časom. Rezultat tega izračuna je bil znesek 21,74 EUR, ki ustreza znesku iz točke 8 tega sklepa.
- 11 Pritožnica v postopku v glavni stvari je vložila upravno pritožbo z namenom doseči, da se navedeni koeficient zanjo ne bi uporabil. Ta pritožba je bila zavrnjena z odločbo SPE z dne 3. julija 2013. Juzgado de lo social n° 3 de Vitoria-Gasteiz (delovno sodišče št. 3 v Vitoria-Gasteizu) je s sodbo z dne 30. junija 2014 potrdilo to odločbo na podlagi člena 211(3) LGSS.

- 12 Predložitveno sodišče, pri katerem je bila vložena pritožba zoper to sodbo, uvodoma pojasnjuje, da so v Španiji s krajšim delovnim časom v zelo veliki večini zaposlene ženske. To splošno znano dejstvo potrjuje zlasti anketa o aktivnem prebivalstvu, ki jo je decembra 2014 izvedel nacionalni statistični inštitut (Instituto Nacional de Estadística) in v skladu s katero je med vsemi zaposlenimi ženskami v Španiji 25,3 % takih, ki delajo s krajšim delovnim časom, kar je ena ženska od štirih, medtem ko je med zaposlenimi moškimi ta delež le 7,8-odstoten, kar je manj kot en moški od dvanajstih.
- 13 Navedeno sodišče meni, da uporaba člena 211(3) LGSS vodi v neugodno obravnavanje delavcev, zaposlenih s krajšim delovnim časom, v primerjavi z delavci, zaposlenimi s polnim delovnim časom, ker je s to določbo uveden najvišji znesek nadomestila za brezposelnost, ki se določi glede na IPREM in izračuna na podlagi povprečja delovnih ur, opravljenih v zadnjih 180 dneh zaposlitve.
- 14 Predložitveno sodišče za ponazoritev tega različnega obravnavanja navaja, da delavec, zaposlen s krajšim delovnim časom in brez vzdrževanih otrok – kot je pritožnica v postopku v glavni stvari – katerega delovni čas v zadnjih 180 dneh pred odpovedjo delovnega razmerja je znašal 60 % delovnega časa delavca, zaposlenega s polnim delovnim časom, in katerega povprečna plača, na podlagi katere je vplačeval prispevke v sistem socialne varnosti, je bila 1 554,52 EUR ter ki je izgubil edino zaposlitev, čeprav ima 36 let delovne dobe, prejema nadomestilo za brezposelnost iz naslova prispevkov v znesku 652,20 EUR na mesec (21,74 EUR x 30 dni), medtem ko bi delavec, ki bi bil zaposlen s polnim delovnim časom in katerega družinske razmere bi bile primerljive ter ki bi imel enako plačo in bi v sistem socialne varnosti vplačeval prispevke v enakem znesku, prejemal 1 087,20 EUR (36,24 EUR x 30 dni).
- 15 Poleg tega predložitveno sodišče meni, da pravilo, obravnavano v postopku v glavni stvari, iz člena 211(3) LGSS ni utemeljeno z objektivnimi okoliščinami ter pripelje do kršitve načel enakega obravnavanja in prepovedi diskriminacije na podlagi spola. Med drugim poudarja, da delavci, zaposleni s polnim delovnim časom, in delavci, zaposleni s krajšim delovnim časom, enako prispevajo k financiranju varstva pred tveganjem brezposelnosti, in sicer v odvisnosti od višine plače, ki jo prejemajo, medtem ko se zneski nadomestil, do katerih so upravičeni, zelo razlikujejo. To različno obravnavanje prizadene predvsem ženske. Povečuje se sorazmerno s koeficientom, vezanim na krajši delovni čas.
- 16 V teh okoliščinah je Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Autónoma del País Vasco (višje sodišče Baskovske avtonomne skupnosti) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali člen 4(1) Direktive 79/7 v okoliščinah, kot so te iz tega spora, nasprotuje nacionalni ureditvi, v skladu s katero se za izračun zneska nadomestila za popolno brezposelnost, ki se prizna zaradi izgube edine zaposlitve s krajšim delovnim časom, splošno določeni najvišji znesek pomnoži s koeficientom krajšega delovnega časa, ki ustreza odstotnemu deležu, ki ga predstavlja delovni čas delavca s krajšim delovnim časom v razmerju do delovnega časa primerljivega delavca s polnim delovnim časom, če se upošteva to, da so v tej državi članici delavci s krajšim delovnim časom v veliki večini ženske?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 17 Člen 99 Poslovnika Sodišča določa, da če je vprašanje, predloženo Sodišču v predhodno odločanje, enako vprašanju, o katerem je to že odločalo, če je iz sodne prakse mogoče jasno sklepati, kakšen je odgovor na tako vprašanje, ali če odgovor na vprašanje, predloženo v predhodno odločanje, ne dopušča nobenega razumnega dvoma, lahko Sodišče na predlog sodnika poročevalca in po opredelitvi generalnega pravobranilca kadar koli odloči z obrazloženim sklepom.
- 18 Navedeno postopkovno določbo je treba uporabiti v obravnavani zadevi.

- 19 Opozoriti je treba, da sicer ni sporno, da pravo Unije ne posega v pristojnost držav članic, da organizirajo svoje sisteme socialne varnosti, in da se ob neuskladitvi na ravni Evropske unije z zakonodajo vsake države članice določijo pogoji odobritve dajatev s področja socialne varnosti, vendar morajo države članice pri izvajanju te pristojnosti spoštovati pravo Unije (sodba Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, točka 25 in navedena sodna praksa).
- 20 Zato pravo Unije načeloma ne posega v izbiro španskega zakonodajalca, da z določbo, kot je člen 211(3) LGSS, predvidi najvišje in najnižje zneske nadomestila za brezposelnost ter za te zneske uporabi koeficient znižanja, vezan na delo s krajšim delovnim časom. Vendar je treba preveriti, ali je ta izbira v postopku v glavni stvari v skladu z Direktivo 79/7 (glej po analogiji sodbo Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, točka 26).
- 21 Uvodoma je treba ugotoviti, da nacionalna ureditev, kot je ta v postopku v glavni stvari, ne pomeni diskriminacije, ki neposredno temelji na spolu, saj se brez razlikovanja uporablja za delavce in delavke. Torej je treba preučiti, ali pomeni posredno diskriminacijo na podlagi tega merila.
- 22 Glede vprašanja, ali ureditev, kot je ta v postopku v glavni stvari, pomeni – kot navaja predložitveno sodišče – posredno diskriminacijo, je iz ustaljene sodne prakse Sodišča razvidno, da gre za posredno diskriminacijo, če uporaba nacionalnega ukrepa, ki je sicer oblikovan nevtravno, dejansko postavlja v slabši položaj veliko več žensk kot moških (sodba Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, točka 28 in navedena sodna praksa).
- 23 V obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da se presoja predložitvenega sodišča opira na dvojno predpostavko, in sicer, da nacionalna določba iz postopka v glavni stvari, to je člen 211(3) LGSS, zadeva skupino delavcev, zaposlenih s krajšim delovnim časom, ki jo v veliki večini sestavljajo delavke.
- 24 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da se – kot je razvidno iz predložitvene odločbe in kot navaja tudi španska vlada – nacionalna določba iz postopka v glavni stvari ne uporablja za vse delavce, zaposlene s krajšim delovnim časom, temveč samo za tiste, za katere se glede na plačo, ki so jo prejeli v zadnjih 180 dneh zaposlitve, uporabljajo najvišji ali najnižji zneski nadomestila za brezposelnost. Zato s splošnimi statističnimi podatki o skupini vseh delavcev, zaposlenih s krajšim delovnim časom, ni mogoče dokazati, da ta določba zadeva veliko več žensk kot moških (glej po analogiji sodbo Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, točka 30).
- 25 Iz spisa, predloženega Sodišču, tudi ni razvidno, da bi obstajali statistični podatki v zvezi s skupino delavcev, na katere se posebej nanaša nacionalna določba iz postopka v glavni stvari, na podlagi katerih bi bilo mogoče dokazati, da ta določba zadeva veliko več žensk kot moških.
- 26 Prav tako je treba navesti, da lahko, kot sta opozorili španska vlada in Komisija, najvišji zneski nadomestila za brezposelnost, predvideni v členu 211(3) LGSS in konkretnije obravnavani v postopku v glavni stvari, pomenijo slabši položaj tudi – če ne še bolj – za delavce, zaposlene s polnim delovnim časom, ker se ti zneski določijo glede na IPREM, ki se uporablja za vse delavce.
- 27 Poleg tega za okoliščino, da se navedeni najvišji zneski prilagodijo po načelu *pro rata temporis*, da bi se upošteval skrajšan delovnik delavca, zaposlenega s krajšim delovnim časom, v primerjavi z delovnikom delavca, zaposlenega s polnim delovnim časom, ni mogoče šteti, da je sama po sebi v nasprotju s pravom Unije (glej v tem smislu sodbo Österreichischer Gewerkschaftsbund, C-476/12, EU:C:2014:2332, točka 23 in navedena sodna praksa).
- 28 Navsezadnje se lahko, kot pravilno opozarja Komisija, z navedeno prilagoditvijo po načelu *pro rata temporis* zagotovi enak najvišji znesek nadomestila na delovno uro in s tem spodbudi enako obravnavanje.

- 29 Ob upoštevanju zgornjih ugotovitev ni mogoče šteti, da nacionalna določba v postopku v glavni stvari – na podlagi elementov, opisanih v predložitveni odločbi – večinoma postavlja v manj ugoden položaj določeno kategorijo delavcev, v tem primeru tistih, ki so zaposleni s krajšim delovnim časom, in še toliko bolj ženske. Te določbe torej ni mogoče šteti za posredno diskriminatoren ukrep v smislu člena 4(1) Direktive 79/7.
- 30 Zato je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da člen 4(1) Direktive 79/7 v okoliščinah, kot so te v postopku v glavni stvari, ne nasprotuje nacionalni določbi, v skladu s katero se za izračun zneska nadomestila za popolno brezposelnost, ki se prizna zaradi izgube edine zaposlitve s krajšim delovnim časom, zakonsko določeni najvišji znesek nadomestila za brezposelnost pomnoži s koeficientom znižanja, ki je vezan na delo s krajšim delovnim časom in ustreza deležu delovnega časa delavca, zaposlenega s krajšim delovnim časom, v razmerju do delovnega časa primerljivega delavca, zaposlenega s polnim delovnim časom.

Stroški

- 31 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (sedmi senat) sklenilo:

Člen 4(1) Direktive Sveta 79/7/EGS z dne 19. decembra 1978 o postopnem izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zadevah socialne varnosti ne nasprotuje – v okoliščinah, kot so te v postopku v glavni stvari – nacionalni določbi, v skladu s katero se za izračun zneska nadomestila za popolno brezposelnost, ki se prizna zaradi izgube edine zaposlitve s krajšim delovnim časom, zakonsko določeni najvišji znesek nadomestila za brezposelnost pomnoži s koeficientom znižanja, ki je vezan na delo s krajšim delovnim časom in ustreza deležu delovnega časa delavca, zaposlenega s krajšim delovnim časom, v razmerju do delovnega časa primerljivega delavca, zaposlenega s polnim delovnim časom.

Podpisi